

Historický kalendár Liptovského Mikuláša 2016 ^{/*}

© Iveta Blažeková, Múzeum Janka Kráľa v Liptovskom Mikuláši

730. výročie prvej písomnej zmienky o meste (8.5.)
380. výročie vydania Tranovského kancionálu Cithara sanctorum (november)
210. výročie narodenia Mórica Maukscha, učiteľa a zakladateľa ústavu pre hluchonemých v Liptovskom Mikuláši
205. výročie narodenia Michala M. Hodžu (22.9.)
160. výročie narodenia ev. biskupa Jura Janošku (25.12)
155. výročie spolku Dobrodej (21.1.)
145. výročie spevokolu Tatran (28.1.)
145. výročie narodenia vynálezcu Eduarda Penkalu (20.4.)
145. výročie narodenia učiteľky Márie Uličnej (2.7.)
140. výročie smrti básnika Janka Kráľa (23.5.)
120. výročie narodenia ev. biskupa Fedora Ruppeldta (1.6.)
65. výročie Hudobnej školy v Liptovskom Mikuláši
55. výročie sprístupnenia vojnového pamätníka na Háji (9.5.)
25. výročie otvorenia prvého supermarketu v Liptove, na sídlisku Podbreziny
15. výročie otvorenia prestavanej pešej zóny (prvá etapa - Námestie osloboditeľov)

JANUÁR

- 1.1.1951 vznikol národný podnik **Kožiarske závody**
1.1.1991 zánikom Okresného ústavu národného zdravia vznikli samostatné právne subjekty: Nemocnica s poliklinikou Ružomberok, **Nemocnica s poliklinikou Liptovský Mikuláš**, Lekárska služba
6.1.1991 v Bratislave zomrela **Olga Hoffstädterová**, rod. Kormanová, akad. maliarka, narodila sa v Prahe 7.6.1922
9.1.1871 sa vo Vrbici narodil **Branislav Lacko**, spolumajiteľ firmy Jur Lacko a synovia, zomrel 13.10.1951
9.1.1986 bol otvorený **Dom kultúry ROH**, dnešný Dom kultúry
14.1.1831 sa narodil **Jozef Kováč** majiteľ kožiarskej fabriky, richtár Vyšného Huštáku, divadelný ochotník, cestovateľ, zomrel 23.12.1898
21.1.1861 vznikol spolok evanjelických žien **DOBRODEJ**, prvý slovenský ženský spolok so zameraním na vzdelávanie evanjelických dievčat v národnom duchu i v sociálno-humánnej oblasti
23.1.1919 sa v Bobrovníku narodil **Jozef Kasanický**, kultúrny pracovník, v r. 1969-1982 riaditeľ Múzea Janka Kráľa, zomrel 15.3.1989
23.1.1941 zomrel v Bratislave **Pavel Socháň**, fotograf, etnograf, spisovateľ, narodil sa vo Vrbici 6.6.1862
28.1.1871 bol založený **spevokol Tatran**
31.1.1881 sa v Palúdzke narodil **Peter Július Kern**, maliar, reštaurátor, zomrel 25.3.1963

FEBRUÁR

- 5.2.1866 sa narodil **Ján Slabej**, lekár, osvetový pracovník, zomrel 18.11.1945 v Bratislave
9.2.1911 v Ružomberku zomrel **Peter Makovický**, podnikateľ, obchodník, narodil sa vo Vrbici 31.1.1824

^{/*} ak nie je uvedené inak, miesto narodenia i úmrtia je Liptovský Mikuláš

- 13.2.1851 zomrel **Juraj Bartoš**, katolícky kňaz, národnokultúrny pracovník, spolupracovník M. M. Hodžu, narodil sa v spišskej Závade 2.4.1798
- 23.2.1956 v Jure pri Bratislave zomrel **Ján Michal Oberuč**, ev. kňaz, historik, narodil sa v Palúdzke 28.6.1902
- 23.2.1941 odhalenie tabule na budove evanjelickej školy Karolovi Ruppeldtovi (dnešnej Liptovskej galérie P.M.B)
- 24.2.1926 v Poprade-Velkej sa narodil **Ivan Ondrej**, maliar, reštaurátor, bývalý riaditeľ Galérie P. M. Bohúňa
- 28.2.1856 sa narodil **Jozef Stodola**, garbiar, podnikateľ, učiteľ, starosta mesta v rokoch 1923 – 1928, zomrel 7.12.1938

MAREC

- 10.3.1946 v Demänovej sa narodil **Igor Rumanský**, maliar, grafik, pedagóg, zomrel 10.8.2006 v Bratislave
- 12.3.1846 sa narodil **Rehor Uram-Podtatranský**, učiteľ, spisovateľ, národovec, zomrel v Košiciach 8.9.1924
- 22.3.1886 zomrel **Jozef Piňo**, rómsky hudobník, huslista a primáš, narodil sa v Tekovských Lužanoch okolo 1795–1800
- 26.3.1871 sa narodil **Aurel Ballo** maliar, výtvarný pedagóg, zomrel v Prešove 27.4.1940
- 27.3.1926 sa v Okoličnom narodila **Dagmar Kmošková**, maliarka, výtvarná pedagogička
- 31.3.1921 bol založený židovský športový klub **Makkabea**

APRÍL

- 3.4.1981 v Bratislave zomrel **Ján Minca**, chemik, pedagóg, narodil sa v Ondrašovej 29.2.1924
- 8.4.1931 bola v meste zriadená **Verejná sprostredkovateľňa práce**
- 16.4.1711 v Okoličnom sa narodil **Alexius Okoličáni**, učiteľ, filozof, cirkevný historik, zomrel 2.10.1757
- 19.4.1866 vo Vrbici sa narodil **Martin Kajuch** (Szentmiklosi) právnik, zomrel 30.10.1932 v Budapešti
- 19.4.1956 zomrel **Václav Holý** stavebný inžinier, predseda Mestského národného výboru, podpredseda Okresného národného výboru v L. Mikuláši, narodil sa 14.4.1888 v Prahe
20. 4.1871 sa narodil **Eduard Penkala** technik, všestranný vynálezca, napr. mechanickej ceruzky, tzv. penkaly, zomrel 5.2.1922 v Záhrebe
- 20.4.1881 v Ružomberku zomrel **Daniel Božetech Makovický**, bankár, podnikateľ, narodil sa 17.2.1828
- 29.4.1916 v Ilanove sa narodil **Martin Bobuľa**, lesník, preparátor a ochranca prírody, zomrel v Liptovskom Hrádku 4.6.1983
- 30.4.1851 zomrel **Ján Pálka**, maliar, litograf, narodil sa 11.8.1830 vo Vrbici

MÁJ

- 1.5.1961 v Bratislave zomrel **Gejza Bárdoš**, lekár, vysokoškolský pedagóg, výskumník, narodil sa 1.7.1908
1. 5. 1961 začala v priestoroch Stredoslovenských konzervárni a liehovarov na Pišútovej ulici **výroba tradičnej horčice**, prenesená zo závodu v Žiline
1. 5. 1981 zrekonštruovaná **Pongráčovská kúria** začala slúžiť pre činnosť mestského klubu mládeže a Závodného klubu ROH Kožiarske závody
- 7.5.1961 zomrel **František Klimeš**, vydavateľ, kníhtlačiar, starosta mesta v r. 1928–1939, narodil sa 16.12.1875 v Tovačove okr. Přerov
- 8.5.1286 bola na hrade Spiš vyhotovená listina, ktorou kráľ Ladislav IV. do šľachtického stavu povýšil Mikuláša a Ondreja, ktorým vtedy patrili dediny Svätý Peter, Svätý Mikuláš a Ondrašová

- 8.5.1851 sa narodil **Ondrej Miloslav Bella**, básnik, prekladateľ, zomrel v Krakove 12.10.1903
- 9.5.1961 bol odhalený **vojnový pamätník na Háji-Nicovô**
- 12.5.1906 sa narodil **Andrej Guoth**, básnik
- 14.5.1846 sa narodil **Gustáv Pífo**, rómsky hudobník–primáš, zomrel 4.6.1929
- 14.5.1871 sa uskutočnil prvý koncert speváckeho zboru **Tatran**
- 23.5.1876 v Zlatých Moravciach zomrel **Janko Kráľ**, básnik, narodil sa 24.4.1822
- 24.5.1926 bola posvätená novopostavená **budova evanjelického sirotinca** (v 90. rokoch 20. storočia ev. základná škola) na Janoškovej ulici
- 25.5.1936 v Bratislave zomrel **Ján Levoslav Bella**, hudobný skladateľ, pedagóg, zakladateľ slovenskej národnej hudby, narodil sa 4.9.1843
- 31.5.1926 obecné zastupiteľstvo rokovalo o otvorení novej ulice na severovýchodnej strane námestia (dnešná Pišútova ulica)
- 28.5.1906 bol podaný návrh na zriadenie gymnázia v Liptovskom Mikuláši
- 29.5.1881 sa narodil **Miloš Ruppeltdt**, hudobný pedagóg a teoretik, dirigent, prekladateľ, zomrel v Bratislave 18.11.1943

JÚN

- 1.6.1886 sa narodil **Fedor Ruppeltdt**, ev. biskup, politik, spisovateľ, zomrel v Žiline 25.8.1979
- 3.6.1951 posvätili obnovený ev. a. v. kostol vo Vrbici
- 12.6.1876 sa narodil **Dušan Ruppeltdt**, organizátor národného študentského hnutia, zomrel v Záhrebe 11.12.1896
- 18.6.1831 sa v Ondrašovej narodil **Belo Majlát**, historik, archeológ, župný hodnostár, zomrel 20.3.1900 v Budapešti
- 18.6.1961 v Zambii tragicky zahynul **Vladimír Fábry**, právnik, diplomat, od roku 1946 pracovník OSN, narodil sa 23.11.1920
- 28.6.1996 bola otvorená preložka cesty I/18 – diaľničný privádzač do mesta a vytvorená **pešia zóna v historickom centre mesta**

JÚL

- 2.7.1871 sa narodila **Mária Uličná**, učiteľka, kultúrna pracovníčka, zakladateľka ev. diakonie, zomrela 24.8.1954
- 11.7.1931 sa narodil **Miroslav Ksandr**, akad. sochár, monumentalista, zomrel 17.3.2003
- 17.7.1946 zomrel **Jozef Bella**, lekár, publicista, narodil sa 29.7.1864
- 19.7.1996 v Ružomberku zomrel **Vladimír Kuna**, ev. kňaz, správca ev. sirotinca, záchranca židovských detí, narodil sa vo Vrbici 20.10.1904
- 27.7.1996 vodný slalomár **Michal Martikán** získal svoju prvú zlatú olympijskú medailu na LOH v Atlante
- 28.7.1991 sa v synagóge uskutočnil prvý ročník podujatia **MOSTY**

AUGUST

- 1.8.1991 bola v rámci nového štatútu mesta zriadená **mestská polícia**
- 2.8. 1936 bol otvorený **nový spolkový dom spolku Tranoscus** aj s predajňou a skladmi
- 3.– 4.8.1921 objavenie **Demänovských jaskýň**
- 3.8.1951 sa narodil **Ján Hoffstädter**, sochár, bývalý rektor VŠVU v Bratislave
- 4.8.1861 bol založený **Spolok správy divadelnej**, pokračovateľ Belopotockého tradície
- 4.8.1926 zomrela v Žiline **Klementína Ruppeltdtová**, publicistka, kultúrno-osvetová pracovníčka, narodila sa 27.11.1850
- 5.8.1846 bola slávnostne vysvätená nová, murovaná synagóga
- 11.8.1851 sa narodil **Július Heeger**, dopravný inžinier, zomrel v Budapešti 6.2.1914
- 12.8.1881 sa narodil **Jozef Kállay**, právnik, prvý župan Liptovskej župy po vzniku ČSR, v rokoch 1922-1927 minister s plnou mocou pre správu, zomrel v Bratislave 10.2.1939

- 17.8.1876 v Aleksinaci zomrel **Jozef Bohuslav Bella**, básnik, narodil sa 23.10.1832
 18.8.1941 sa narodil **Ladislav Hyža**, rozhlasový režisér, riaditeľ štúdia SRo B. Bystrica
 20.8.1881 sa v Palúdzke narodil **Štefan Balász** banský a hutnícky inžinier, zomrel
 v Šoproni 11.2.1962
 27.8.1966 bola otvorená **budova Mestského národného výboru** na Štúrovej ulici
 28.8. 1921 sa narodil **Augustín Bárdoš**, gynekológ, univerzitný profesor, zomrel
 3.3.1992 v Bratislave
 29.8.1866 sa narodil **Kornel Stodola**, podnikateľ, národohospodár, publicista, zomrel
 21.10.1946 v Bratislave

SEPTEMBER

- 1.9.1881 bola otvorená dievčenská a chlapčenská **meštianska škola**
 9.9.1921 sa narodil **Ján Kamhal**, historik, publicista, výtvarný kritik, zomrel 16.5.1976
 vo Zvolene
 16.-17.9.1846 sa konalo **III. valné zhromaždenie Tatrína**
 16.9.1921 sa narodil **Milan Rázus**, politik, zomrel v Prahe 11.8.1984
 17.9.1971 v Pavčinej Lehote zomrel **Vojtech Benický**, speleológ, v r. 1949-1963 riaditeľ
 Múzea slovenského krasu, narodil sa v Pavčinej Lehote 12.5.1907
 21.9.1916 sa narodil **Michal Hubka**, lekár, chirurg, autor vedeckých prác, zomrel
 v Bratislave roku 15.6.1984 v Bratislave
 22.9.1811 v Rakši sa narodil **Michal Miloslav Hodža**, evanj. kňaz, jazykovedec,
 národovec, zomrel v poľskom Tešíne 26.3.1870
 27.-28.9.1936 sa konali celoštátne oslavy **300-ročnej pamiatky prvého vydania**
 kancionálu **Cithara Sanctorum** za účasti prezidenta republiky Eduarda
 Beneša
 30.9.1886 sa narodil **Michal Sekey**, učiteľ, spisovateľ, publicista, zomrel v Bratislave
 20.11.1965

OKTÓBER

- 1.1.1991 historické jadro Liptovského Mikuláša bolo vyhlásené za **pamiatkovú zónu** a
 mestské časti v Palúdzke a Okoličnom za pamiatkové súbory
 4.10.1891 sa narodil **Ján Droppa**, lekár, riaditeľ Štátnej nemocnice, organizátor
 zdravotníctva, zomrel 8.3.1948
 4.10.1926 bola do novej budovy na Námestí slobody **presťahovaná filiálka Tatra**
Banky, ktorá v meste pôsobila od r. 1884
 5.10.1816 sa v Palúdzke narodil **Ján Drahotín Ondruš**, básnik, zomrel 19.3.1845
 10.10.1826 sa narodil **Ondrej Pálka**, garbiar, obchodník, zomrel 17.6.1892
 16.10.1951 zomrel **Ján Maršalko**, funkcionár robotníckeho a odborového hnutia, sociálny
 demokrat, organizátor ľudového zhromaždenia 1. mája 1918, narodil sa
 27.1.1878 v L. Sielnici
 18.10.1991 vznikol **Dom Matice slovenskej**
 19.10.1901 sa narodila **Želmíra Grubová**, ochotnícka herečka, dobrovoľná sestra ČK,
 účastníčka odboja, zomrela 30.4.1948
 20.10.1936 v Banskej Štiavnici sa narodil **Ladislav Zacharides**, športovec, tréner lyžovania
 a moderného päťboja, zomrel v Bratislave 8.4.2006
 21.10.1946 v Bratislave zomrel **Kornel Stodola**, podnikateľ, národohospodár, publicista ,
 narodil sa 29.8.1866
 26.10.1856 sa narodil **Miloš Lacko**, spolumahjiteľ kožiarskej firmy Jur Lacko a synovia,
 zomrel 9.12.1942

NOVEMBER

- 1.11.1846 sa narodil **Bohdan Augustíni**, spisovateľ, prekladateľ, zomrel 1.11.1876
 2.11.1906 sa narodil **Miloš Marko**, chemik, pedagóg
 2.11.1941 bol posvätený **nový evanjelický kostol v Palúdzke**

- 4.11.1891 sa narodila **Elza Vančová rod. Stodolová**, vydavateľka, prekladateľka, organizátorka ženského hnutia, zomrela v Martine 8.8.1947
- 9.11.1731 sa narodil v Ondrašovej **Baltazár Pongrác**, spisovateľ, pedagóg
- 9.11.1891 zomrel v Budapešti **Šimon Bacher** hebrejský básnik a prekladateľ, narodil sa 1.2.1823
- 14.11.1926 bola založená **Jednota proletárskej telovýchovy**
- 18.11.1851 sa narodil **Matej Žuffa st.**, zakladateľ garbiarskej dynastie, zomrel 24.3.1914
- 21.11.1921 v Bratislave zomrela **Marína Hodžová**, divadelná ochotníčka, národovkyňa, narodila sa 31.3.1842
- 23.11.1916 sa v Kisperšti (Maďarsko) narodil **Vojtech Mensatoris**, maliar, umelecký historik, bývalý riaditeľ Galérie P. M. Bohúňa, zomrel v L. Hrádku 19.9.1986
- 27.11.1931 vydali garbiarski robotníci **memorandum za udržanie kožiarskeho priemyslu**
- november v Levoči vyšiel kancionál Juraja Tranovského **Cithara sanctorum**

DECEMBER

- 2.12.1751 sa v Demänovej narodil **Alexander Kubíni**, právnik, bibliograf, zomrel 27.7.1799
- 2.12.1821 sa v Palúdzke narodil **Andrej Lanštiak**, ev. kňaz, spisovateľ, zomrel v Siladiciach okr. Trnava 25.7.1908
- 3.12.2001 odhalením fontány Metamorfózy bola slávnostne sprístupnená **prvá etapa pešej zóny**
- 8.12.1871 bola otvorená Košicko-bohumínska železnica na úseku Poprad–Žilina, do Liptovského Svätého Mikuláša prišiel prvý vlak
- 11.12.1931 zomrel **Peter Hubka**, garbiar, podnikateľ, verejný činiteľ a mecén, narodil sa 12.12.1847 vo Vrbici
- 11.12.1926 sa narodil **Ondrej Cibák**, reprezentant, tréner a organizátor vodného slalomu, zomrel 22. 7. 2000
- 12.12.1921 sa narodila **Soňa Kovačevičová rod. Žuffová**, etnografka, vedecká pracovníčka, publicistka, zomrela v Bratislave 27.12. 2009
- 15.12.1836 sa narodil **Ján Pravdoľub Bella**, pedagóg, publicista, zomrel 27.3.1924 v Bratislave
- 22.12.1891 sa v Istebnom narodil **Michal Madera**, ev. farár, publicista, prekladateľ, zomrel 25.4.1945
- 25.12.1856 v Dolnom Kubíne sa narodil **Jur Janoška**, ev. kňaz, publicista, redaktor, zakladateľ vydavateľstva Tranoscus, biskup evanjelickej a. v. cirkvi, zomrel 27.1.1930
- 26.12.1916 Part. Lupči zomrel v **Michal Klimo**, ev. kňaz, spisovateľ, narodil sa 7.12.1853 v Bodiciach
- 26.12.1951 vznikol národný podnik **Štátny majetok Liptovský Mikuláš**
- 30.12.1976 začala pracovať **vodná elektrárň Liptovská Mara**
- 31.12.1751 sa v Demänovej narodil **Daniel Bocko**, náboženský spisovateľ, zomrel v maďarskom Sarvaši 22.4.1806
- 31.12.1851 sa narodil **Gustáv Augustíny**, slovenský a rumunský novinár, zomrel 13.2.1900 v rumunskom Arade